

Liberal

ελεύθερη ενημέρωση

ΕΠΙΚΑΙΡΟΤΗΤΑ

Παρασκευή 24 Δεκεμβρίου 2021

Πώς μπορούν να μειωθούν άμεσα οι τιμές στο ρεύμα

Παναγιώτης Παπασταματίου

Η αύξηση των τιμολογίων του ρεύματος δημιουργεί ένα ασφυκτικό περιβάλλον για τους καταναλωτές, που βρίσκονται μπροστά σε κύματα ανατιμήσεων. Υπαίτιος είναι η δραματική αύξηση των τιμών των ορυκτών καυσίμων και ειδικά του εισαγόμενου φυσικού αερίου. Ενώ τα ορυκτά καύσιμα ακριβαίνουν, η αιολική ενέργεια

παραμένει φθηνή. Τα νέα αιολικά πάρκα στην Ελλάδα παράγουν σήμερα 3-4 φορές φθηνότερο ηλεκτρισμό σε σχέση με το φυσικό αέριο και 2-3 φθηνότερο συγκριτικά με το λιγνίτη.

Όμως οι ανανεώσιμες πηγές αντιπροσωπεύουν μόνο το 1/3 της κατανάλωσης ηλεκτρισμού στην Ελλάδα και το 40% στην Ευρώπη. Περισσότερες ανανεώσιμες πηγές, συνεπάγονται χαμηλότερο κόστος ρεύματος για όλους μας. Αν και το πλήθος τους δεν είναι ακόμα αυτό που χρειαζόμαστε, τα αιολικά πάρκα που υπάρχουν συμβάλουν ήδη στην ενίσχυση των καταναλωτών. Λόγω του ότι παράγουν ρεύμα πολύ πιο φθηνό από τα ορυκτά καύσιμα, δημιουργούν οικονομικό πλεόνασμα. Αυτό το πλεόνασμα, χάρη στις φθηνές Α.Π.Ε., το χρησιμοποιεί η Κυβέρνηση για να επιδοτήσει τους λογαριασμούς, μέσω των πόρων που διοχετεύει στο Ταμείο Ενεργειακής Μετάβασης (ΤΕΜ).

Προκειμένου όμως να φθάσει το όφελος αυτό στον καταναλωτή, μεσολαβεί μια περίπλοκη διαδικασία. Χονδρικός η εξής: Κάθε ώρα, οι εταιρείες προμήθειας αγοράζουν από τη χονδρεμπορική αγορά (την οποία διαχειρίζεται το Χρηματιστήριο Ενέργειας) την ενέργεια που πρόκειται να προμηθεύσουν στους πελάτες τους, καταβάλλοντας την τιμή αγοράς εκείνης της ώρας. Τους τελευταίους μήνες, η τιμή αυτή έχει πολλαπλασιαστεί διότι εξαρτάται από το κόστος ηλεκτροπαραγωγής από φυσικό αέριο που έχει εκτοξευθεί. Έτσι έχουν αυξηθεί πολύ οι καταβολές από τους προμηθευτές, οι οποίοι μετακυλούν τις αυξήσεις στους καταναλωτές. Το μέρος των καταβολών αυτών από τους προμηθευτές, που αντιστοιχεί στην ενέργεια από ανανεώσιμες πηγές μεταβιβάζεται τελικά στον ΔΑΠΕΕΠ, από τον οποίο πληρώνονται οι παραγωγοί Α.Π.Ε.

Όμως αυτοί οι παραγωγοί Α.Π.Ε. αμείβονται με μακροχρόνια συμβόλαια που έχουν συνάψει με τον ΔΑΠΕΕΠ σε σταθερές (ή σχεδόν σταθερές) τιμές που αντανακλούν το χαμηλό κόστος τους. Συνεπώς δημιουργείται ένα οικονομικό πλεόνασμα που προκύπτει από τη διαφορά της υψηλής τιμής - εξαιτίας του φυσικού αερίου - που καταβάλουν οι προμηθευτές (και τελικά οι καταναλωτές) για την αγορά της ενέργειας από Α.Π.Ε. και του χαμηλού κόστους με το οποίο αμείβονται οι σταθμοί Α.Π.Ε. για την παραγωγή αυτής της ενέργειας.

Η Κυβέρνηση, ο ΔΑΠΕΕΠ και η ΡΑΕ παρακολουθούν αυτό το πλεόνασμα και έτσι εκδίδονται διαδοχικές αποφάσεις που μεταφέρουν πόρους από τον ΔΑΠΕΕΠ στο Ταμείο Ενεργειακής Μετάβασης (ΤΕΜ), δηλαδή μεταφέρουν αυτό το οικονομικό όφελος που δημιουργείται χάρη στις φθηνές Α.Π.Ε., στο Ταμείο Ενεργειακής Μετάβασης. Στη συνέχεια, το ΤΕΜ μεταφέρει αυτούς τους πόρους πίσω στους προμηθευτές, που μπορούν και κάνουν έκπτωση στα τιμολόγια που προσφέρουν στους καταναλωτές. Αυτό είναι το πιστωτικό ποσό που φαίνεται ήδη σε εκκαθαριστικούς λογαριασμούς με την ονομασία «ενίσχυση ΤΕΜ» ή «πίστωση ΤΕΜ» ή άλλο αντίστοιχο τίτλο. Συμπέρασμα των παραπάνω είναι ότι, επειδή η αιολική ενέργεια και οι άλλες ανανεώσιμες είναι φθηνές, μπορούν να υπάρχουν τα χρήματα στο Ταμείο Ενεργειακής Μετάβασης. Αν δεν υπήρχαν τα αιολικά πάρκα, η σημερινή μεγάλη κρίση θα ήταν ακόμα επαχθέστερη.

Όμως όλα αυτά γίνονται μέσω διαδοχικών διοικητικών αποφάσεων, υπολογισμών και εγκυκλίων που περιλαμβάνουν την εξής ροή χρημάτων: Προμηθευτές → Χρηματιστήριο → ΔΑΠΕΕΠ → ΤΕΜ → Προμηθευτές → Καταναλωτές.

Για να γίνει πιο άμεσο το οικονομικό όφελος που ήδη προσφέρουν οι ανανεώσιμες στους καταναλωτές, θα πρέπει η διαδικασία να “αυτοματοποιηθεί”. Να λειτουργεί άμεσα μέσω της αγοράς χωρίς τη μεσολάβηση διοικητικών αποφάσεων. Μια ιδέα για έναν τέτοιο μηχανισμό είναι η εξής: να συμφωνηθεί μεταξύ του ΔΑΠΕΕΠ και των προμηθευτών μια συγκεκριμένη τιμή (τιμή-στόχος ή strike price) για την ενέργεια που παράγεται από Α.Π.Ε. και αμείβεται με μακροχρόνια συμβόλαια. Όταν η τιμή στη χονδρεμπορική αγορά είναι υψηλή (όπως συμβαίνει εδώ και μερικούς μήνες), οπότε οι προμηθευτές καταβάλουν μέσω του Χρηματιστηρίου στον ΔΑΠΕΕΠ υψηλά ποσά, τότε ο ΔΑΠΕΕΠ θα τους επιστρέφει άμεσα τη διαφορά.

Όταν η τιμή είναι χαμηλότερη από την τιμή - στόχο (όπως συνέβαινε το 2020), τότε οι προμηθευτές θα συμπληρώνουν τη διαφορά προς τον ΔΑΠΕΕΠ. Και τα δύο μέρη θα γνωρίζουν με ασφάλεια το αναμενόμενο έσοδο ή έξοδό τους αντίστοιχα, για την ενέργεια από Α.Π.Ε., ενώ αντίστοιχα οι σταθμοί Α.Π.Ε. δεν θα εξαρτώνται από την Κυβέρνηση ή τη ΡΑΕ να λάβει στο μέλλον διοικητικές αποφάσεις για να αυξήσει τους πόρους του ΔΑΠΕΕΠ εάν η τιμή της αγοράς πέσει υπερβολικά.

Η τιμή-στόχος μπορεί να υπολογιστεί σε τέτοιο επίπεδο ώστε να διασφαλίζει τη μακροχρόνια βιωσιμότητα του ΔΑΠΕΕΠ, χωρίς να χρειάζονται μελλοντικά διοικητικές αναπροσαρμογές των άλλων πόρων του (π.χ. του ΕΤΜΕΑΡ). Ο υπολογισμός αυτός είναι εφικτός με αρκετή ασφάλεια, διότι όλοι οι νέοι σταθμοί Α.Π.Ε. που θα εγκαθίστανται και θα αμείβονται μέσω συμβολαίων με τον ΔΑΠΕΕΠ, θα είναι πολύ φθηνοί.

Το σημαντικό είναι ότι, με ένα ανάλογο μοντέλο οι προμηθευτές θα αγοράζουν άμεσα την ενέργεια από Α.Π.Ε. στο χαμηλό κόστος της και όχι στην υψηλή τιμή της

χονδρεμπορικής αγοράς και έτσι θα προσφέρουν μειωμένα τιμολόγια στους καταναλωτές, χωρίς να μεσολαβεί η χρονοβόρα διαδικασία που περιγράψαμε ακροθιγώς.

Διευκρίνιση: η ιδέα αυτή μπορεί να μοιάζει σε μερικές πτυχές της με το λεγόμενο «Γαλλικό μοντέλο», αλλά δεν είναι αυτό. Αφορά αποκλειστικά την ενέργεια από Α.Π.Ε. που αμείβεται με σταθερές (ή σχεδόν σταθερές) τιμές μέσω μακροχρόνιων συμβολαίων με τον ΔΑΠΕΕΠ. Δεν αφορά το σύνολο της ηλεκτρικής ενέργειας και κυρίως δεν προβλέπει καμία αλλαγή στη χονδρεμπορική αγορά ή την εκκαθάρισή της. Για αυτό εκτιμώ ότι εμπίπτει στη σφαίρα εξουσίας και αρμοδιότητας του κάθε κράτους - μέλους.

**** Ο Παναγιώτης Παπασταματίου είναι Γενικός Διευθυντής ΕΛΕΤΑΕΝ (Ελληνική Επιστημονική Ένωση Αιολικής Ενέργειας)***